

20. századi szerelmek

Vajon mi lett e vers írójának sorsa? És mi lett a szerelmének sorsa?

Sztálin-epigramma

Úgy élünk itt, hogy nincs lábunk alatt gyökérzet,
Szavaink néhány lépésre sem érnek,
És hogyha jut beszélni negyedóra –
Témánk egyedül a Kreml Hegylakója...

Ujjai húsos-vastag földi férgek,
Igéi mázsás súlyú, biztos érvek.
Ha sűrű csótánybajsa földerül,
A csizmaszára fényesen hevül.
Körében kurtanyakú tábornoki horda,
Játékát, a kisembert, szolgálatra fogta.

Van, aki fütyül, jajgat, van, ki nyávog,
Ő mennydörög, vagy csak piszkálja a világot.
Mint patkót, úgy kovácsol rendeleteket –
Mások ágyékát, homlokát, szemét célozva meg;
A meghívókat – kivégzésre küldi szét,
Mellkasa széles, mert ő annyira oszét.
(Térey János fordítása)

Történelmi személyiségpárok	Marie és Pierre Curie	Nagyezsda és Oszip Mandelstam	Richard Feynman és Arline Greenbaum	Eva és Juan Peron
Megismerkedés, kezdet				
Jelentős esemény, mű				
Érdekesség				
A szerelem vége				

Információk:

1. A lengyel-francia és az amerikai pár tudományos kutatásai világra szóló jelentőségűek voltak, és Nobel-díjjal is elismerték őket.
2. A lengyel-francia pár a munkahelyükön ismerkedett meg, az amerikai páros középiskolai szerelem eredményeként talált egymásra.
3. A költő egy epigramma miatt került börtöntáborba, ahol tífuszban halt meg.
4. Két feleség különös módon fejezte ki szerelmét férje iránt: egyikük fejből tanulta meg férje verseit, másikuk puzzle-darabokra vágta levelét, hogy szórakoztatóbb legyen.
5. Két feleség daganatos betegségben halt meg.
6. A lengyel és az orosz páros tagjai közül a férj, az amerikai és az argentin pár tagjai közül a feleség halt meg korábban.
7. Két asszony is sokat utazott élete során: a lengyel tudós az első világháborúban saját találmányával járta a hadikórházakat, az orosz feleség a férjével beutazott több kaukázusi országot.
8. Az argentin hölgy, akinek férje a politikai sikereit köszönhette, egy rendezvényen ismerte meg a szerelmét, akiről musical is készült.
9. Az argentin elnök annak az országnak a mintáját követte, amelynek vezetőjét a költő epigrammában bírálta.
10. A házaspár egyik tagja saját találmányával járta a kórházakat és sokak életét megmentette, másik tagja egy balesetben veszítette életét.
11. Az orosz feleség férje műveinek megőrzésével, az argentin feleség lelkesítő szónoklatokkal juttatta sikerre a férjét.
12. Marie nevezte el radioaktivitásnak azt a jelenséget, amelyet férjével és egy harmadik tudóssal közösen fedeztek fel.
13. A gondoskodó állam gondolatát megvalósító politikus feleségéről Budapesten forgattak híres játékfilmet.
14. A Nobel-díj 1965-ös díjazottjának feleségével folytatott levelezését cenzorok ellenőrizték.
15. Nagyezsda 19 évig volt feleség és 42 évig özvegy, Eva hét év házasság után halt meg, súlyos betegségben.
16. A pár középiskolában létrejött szerelmének egy tragikus betegség vetett véget.
17. A feleségről halála után 44 évvel forgattak zenés filmet.

Megoldás:

Történelmi személyiségpárok	Marie és Pierre Curie	Nagyezsda és Oszip Mandelstam	Richard Feynman és Arline Greenbaum	Eva és Juan Peron
Megismerkedés, kezdet	Marie Skłodowska 24 évesen, 1891-ben költözött Varsóból Párizsba, és Pierre Curie laboratóriumában kezdett el dolgozni, ahol hamarosan egymásba szerettek és összeházasodnak	1919-ben ismerte meg feleségét, Nagyezsdát, akivel az 1920-as években bebarangolták Szovjet-Oroszországot, eljutottak a Kaukázusba, Grúziába és Örményországba.	Richard középiskolásként kezdett együtt járni egy Arline Greenbaum nevű fiatal, szép és okos lánnyal. Szerelem, szellemi társ, igazi barát - ezek voltak egymásnak.	A San Juan-i földrengés áldozatainak emlékére szervezett rendezvényen, 1944-ben megismerkedett a nála kétszer idősebb Juan Perónnal aki nagyrészt neki köszönhette politikai sikereit.
Jelentős esemény, mű	1903-ban Becquerel-lel és férjével, Pierre Curie-vel közösen fizikai Nobel-díjat kaptak: az uránérc láthatatlan sugárzását vizsgálták, amelyet később Pierre felesége nevezett el radioaktivitásnak.	„Sztálin-epigramma”, amit kortársai csak öngyilkos epigrammának neveztek.	Egy tányérzsonglőr megfigyelése nyomán kezdte számolgatni a tányér mozgásának törvény-szerűségeit, amiből az atomok alkotórészeinek mozgását leíró Feynman-diagrammig jutott, és 1965-ben kapott érte megosztott Nobel-díjat,	Az elnök öt éves terve , meghirdetésével, a nagyarányú államosítással és az erőszakos, türelmetlen iparosítással a szovjet mintát követte, de a „gondoskodó állam” elképzelését is vallotta.
Érdekesség	Az első világháborúban Marie kisméretű röntgenfelszereléssel járta a hadikórházakat, és a röntgengépek kizárólag nőket képzett szakszerű használatára.	Nagyezsda nem bízott a papírban: memorizálta férje verseit, abban bízva, hogy eljön még az az idő, amikor azokat kiadhatják – ez a 60-as, 70-es években meg is történt.	A feleség egyik levelét egy kép hátuljára írta, majd szétvágva, puzzle darabkákként tette- borí-tékba, és így küldte el férjének, kiváltva az atombomba-program cenzorainak nemtetszését.	Evita életének a leghíresebb feldolgozása egy 1978-as musical, amelynek filmváltozatát 1996-ban Madonnával a címszerepben részben Budapesten forgatták.
A szerelem vége	Pierre halálos lovaskocsi-balesetben elhunyt.	Oszip egy börtöntáborban halt meg – tífuszban, Nagyezsda 1980-ban halt meg - addigra biztonságban tudhatta férje munkásságát.	Arline nyakán ijesztő daganatok jelentek meg, tudva, hogy gyógyíthatatlan a betegsége, 1942-ben összeházasodtak – Arline 1945-ben halt meg.	Eva 1952-ben hunyt el – miután méhnyakrákot diagnosztizáltak az orvosok.

Információk:

Felhasznált irodalom:

Nagy szerelmek. HVG Könyvek, 2024

<https://egy.hu/hos/egy-csalad-harom-kiveteles-no-marie-curie-es-lanyai-irene-es-eve-109207>

<https://divany.hu/offline/szovjet-kolto/>

<https://lifemagazin.reblog.hu/richard-feynman-a-tudomany-fenegyere-szerint>

<https://lifemagazin.reblog.hu/richard-feynman-a-tudomany-fenegyere-szerint>

<https://rubicon.hu/kalendarium/1955-szeptember-19-juan-domingo-peron-elnoke-megbuktatasa>

<https://m.mult-kor.hu/hogyan-lett-politikusfelesegbol-egy-nemzet-balvanya-eva-peron-20220726>